

ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Онишків З.М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: onyshkiv54@ukr.net

Проблема інтегрованого навчання не нова в педагогічній теорії і практиці. Проте вона ще недостатньо опрацьована, а тому неоднозначно сприймається багатьма педагогами.

Проблемі інтеграції навчання в початковій школі присвячені дослідження І. Беха, Н. Бібік, М. Вашуленко, М. Іванчук, О. Савченко та ін. Під поняттям «інтеграція» провідний дидакт початкового навчання О. Савченко розуміє «об'єднання, яке направлене на посилення інформаційного змісту і емоційне збагачення сприйняття, мислення і почуттів учнів, завдяки отриманню додаткового цікавого матеріалу, що дає можливість з різних сторін пізнати явище, поняття, досягти цілісності знань учнів» [3, с. 87].

Інтеграція навчання повинна забезпечити єдність у багатоманітності процесів і явищ, сприяти формуванню у молодших школярів цілісної картини світу. У філософському словнику «картина світу» трактується як «єдність багатьох образів різних ракурсів та аспектів дійсності, що розкриваються в процесі її освоєння» [4, с. 234].

Реалізація проблеми інтеграції навчання в практиці роботи початкової школи мала як позитивні, так і негативні приклади. Комплексна система навчання, що існувала в 20-х роках ХХ ст. в Україні виявилася непродуктивною для навчання, бо не забезпечувала формування ґрунтовних і систематичних знань і умінь, розглядалася як проблема класової боротьби і соціалістичного будівництва та залучення до цього процесу дітей.

Одним із найбільш вдалих прикладів інтеграції є уроки «школи під голубим небом», які проводив В. О. Сухомлинський в 60-і роки ХХ ст. Здійснюючи мандрівки у природу, діти вчилися

*Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти*

мислити, фантазувати, творити [2, с. 126–127].

Спроби інтеграції змісту навчального матеріалу знайшли своє відображення у створеному інтегрованому підручнику для 1 класу чотирирічної початкової школи «Горішок» (автори М. С. Вашуленко, Л. П. Кочина, Н. М. Бібік), у якому були зінтегровані відомості з навчання грамоти, математики, ознайомлення з навколишнім світом. Проте в масовій практиці роботи початкової школи він не знайшов використання.

З 1994 р. в Україні в окремих дошкільних та початкових закладах освіти запроваджується експериментальне навчання за програмою «Крок за кроком», яка включала використання елементів інтегрованого навчання – тематичне планування навчального матеріалу, яке передбачало інтеграцію різних елементів знань на основі цікавої ідеї, яку вибрали діти, сприяло встановленню зв'язків між різними предметами та явищами [1, с. 64–65]. Окремі ідеї цієї експериментальної програми використано у розробці Нової української школи.

На сьогодні найбільш поширеними способами інтеграції змісту початкового навчання є такі: а) інтегровані курси; б) інтегровані уроки; в) проекти; г) міжпредметні зв'язки; д) інтегровані підручники та ін.

У попередні роки в початковій школі впроваджувалися такі інтегровані курси, як «Ознайомлення з навколишнім», «Я і Україна», а також «Художня праця», «Музика і рух», хоча останній часто викладався в школі як два різні предмети – «Музичне мистецтво» і «Фізична культура». За новим Державним стандартом початкової загальної освіти передбачено викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ», який поєднує такі освітні галузі, як природнича, соціальна, здоров'язбережувальна, громадянська, історична, технологічна й інформатична.

Інтеграція навчання у початковій школі може успішно реалізуватися через інтегровані уроки. Потрібно ґрунтовно проаналізувати можливості змісту матеріалу з навчальних предметів для таких уроків. Не доцільним, на нашу думку, є об'єднання в змісті інтегрованого уроку матеріалу більше ніж з двох навчальних предметів.

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

Набуває поширення у роботі з учнями початкових класів використання навчальних проєктів. У практиці роботи початкової школи активно використовуються і міжпредметні зв'язки.

Потребують на сьогодні розв'язання такі питання інтеграції навчання у початковій школі: що саме має бути об'єктом інтеграції, можливості наскрізної інтеграції, межі інтеграції у вивченні таких навчальних предметів, як українська мова, математика.

Література

1. Інновації у сучасній початковій школі / упоряд. З. М. Онишків. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – 254 с.
2. *Онишків З. М.* Підготовка студентів до роботи в початковій школі сільської місцевості: монографія / З. М. Онишків. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2015. – 382 с.
3. *Савченко О. Я.* Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К. : Магістр-S, 1997. – 255 с.
4. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука, Є. К. Бистрицького, М. О. Булатова, А. Т. Ішмуратова. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ У КУРСІ «ПІЗНАЄМО СВІТ» ДЛЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ І МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Шелестова Л.В.

Інститут педагогіки НАПН України

E-mail: Shelestova.luda@gmail.com

Однією із характерних рис сучасної науки є посилення інтеграційних процесів. Це повною мірою стосується педагогічної науки і практики: інтеграція розглядається сьогодні як найбільш значущий інноваційний рух освіти ХХІ століття. Модернізація освітньої галузі пов'язується з виділенням освітніх галузей як набору певних предметів та інтегрованих курсів, що входять до навчального плану.

У сучасній науці інтеграція розуміється не як ситуативне поєднання довільної множини елементів, а як внутрішньо